

ДЕФІНІЦІЯ «БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА» У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

Погребняк Богдан Вікторович,

аспірант кафедри приватного та публічного права,

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Адвокатська діяльність полягає у наданні професійної правничої допомоги. Однак у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначення терміну «правнича допомога» не надано, а перераховано лише види правничої допомоги. У п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» правнича допомога розуміється як надання правничих послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення [1]. Згідно п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» правничі послуги – це надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань; складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру; здійснення представництва інтересів особи в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; забезпечення захисту особи від обвинувачення; надання особі допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правничої допомоги та медіації [1]. Наведені законодавчі визначення категорій «правнича допомога» та «правнича послуга» є не зовсім вдалимими у контексті діяльності адвокатури та негативно впливають на дефініцію «безоплатна правнича допомога».

Конституція України покладає на адвокатуру надання професійної правничої допомоги, а не виконання послуг [2; 3, с. 11]. «Надання професійної правничої допомоги» і «правові послуги» принципово відмінні поняття за змістом і суттю. Перше – це вид професійної діяльності, друге – різновид підприємницької діяльності [4, с. 28]. Визначення правничої

допомоги через поняття послуги є не зовсім доречним, оскільки слово «послуга» вказує на можливість вчинення дії або здійснення діяльності, як правило, на відплатній основі, тоді, як допомога повинна мати безвідплатний характер [5].

Т.Б. Вільчик зазначає, що головним аспектом відмінностей між цими поняттями є їх різний правовий статус в широкому сенсі слова, так і їх призначення в лексичному і правозастосовчому значенні. Взаємовідносини між особою і державою з приводу забезпечення реальної можливості отримання правничої допомоги визначені Конституцією і забезпечені гарантованістю правового статусу особи. Саме на адвокатуру держава покладає здійснення конституційних функцій – представництва, захисту та надання професійної правничої допомоги (ст. 59 Конституції України), тому визначення діяльності адвокатури у якості надання «правових послуг» є некоректним. Конституція України гарантує громадянам право на правничу допомогу як категорію реалізації їх прав, але не гарантує їм послугу як категорію міжсуб'єктних цивільно-правових відносин, як економічне благо. Послуга у даному випадку може розглядатися як інструмент у діяльності суб'єктів права, правовідносини яких регулюються не на конституційному рівні, а – на рівні чинного законодавства – приватного юриста, фірми, які, доречі, не несуть практично ніякої відповідальності перед державою за якість і професіоналізм наданої послуги. Крім того, Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено вимоги, що пред'являються до адвоката, а саме: особливий порядок набуття статусу адвоката, складання кваліфікаційного іспиту, реєстрація статусу, можливість позбавлення статусу адвоката в разі невиконання або неналежного виконання адвокатом своїх професійних обов'язків тощо. Таких вимог законодавець не пред'являє до жодного іншого суб'єкту, що має право надання правничої допомоги, а також – правових послуг, які можуть надаватися і юридичними особами [6, с. 28].

Отже, професійна правнича допомога – це професійна діяльність, що здійснюється адвокатом для забезпечення реалізації прав, свобод і законних

інтересів фізичних та юридичних осіб, їх захисту та відновлення у разі порушення. Правнича допомога – це професійна діяльність, що здійснюється юристом для реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, їх захисту та відновлення у разі порушення. У зв'язку з цим у Законі України «Про безоплатну правничу допомогу» необхідно передбачити, що безоплатна правнича допомога може бути професійною правничою допомогою та правничою допомогою.

Список використаних джерел:

1. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 2 червня 2011 року № 3460-VI року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.
2. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Гонтаренко С.В., Бова Є.Ю. Безоплатна правова допомога стає реальністю. *Адвокат*. 2009. № 7 (106). С. 11–15.
4. Чебаненко А.М. Правова допомога і правові послуги - «дві великі різниці». *Закон і бізнес*. 2001. № 7 (17-23 лютого). С. 25–28.
5. Гнатів О.М. Поняття правової допомоги за законодавством України. Матеріали науково-практичної Інтернет-конференції. 24 лютого 2012 року. «Правопорядок у державному та суспільному розвитку: національний і міжнародний вимір». URL: http://www.legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=230%3A120223-21&catid=37%3A-3&Itemid=54&lang=ru.
6. Вільчик Т.Б. Співвідношення понять «правова допомога» та «правові (юридичні) послуги» в юридичній науці та законодавстві України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. № 6-2. Том 1. С. 26–29.